

Asia: VN/8868/2019

Lausuntopyyntö: Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erillisselvityksen loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollossa?**

-

- 2. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet pelastustoimessa?**

-

- 3. Mahdollistaako esitetty erillISRatkaisumalli pääsyn tarpeenmukaisten ja riittävien sote-palvelujen piiriin paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?**

-

- 4. Mahdollistaako erillISRatkaisu yhteen sovitettujen asiakaskohtaisten perustason sote-palvelukokonaisuuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?**

-

- 5. Mahdollistaako erillISRatkaisu erikoistason palvelujen toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?**

-

- 6. Mahdollistaako erillISRatkaisu perus- ja erikoistason sosiaali- ja terveystalvelujen toiminnallisen integraation alueella?**

-

- 7. Esityksen mukaisesti erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu olisi yleisesti ja ensisijaisesti itsehallinnollisilla alueilla, HUSin järjestämisvastuu lakiin perustuvaa ja järjestämissopimuksella sovittavaa vastuuta. Onko raportissa kuvattu ratkaisu mielestänne sote-palvelujen järjestämisen näkökulmasta sekä**

hallinnollisesti ja HUSin omistajaohjauksen näkökulmasta toteuttamiskelpoinen ja turvaako se sote-palvelujen järjestämisen alueella?

-

8. Turvaako erilliskorjaus sote-palvelujen järjestämiselle riittävän kantokykyiset alueet?

-

9. Turvaako erilliskorjaus asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisen?

-

10. Toteutuuko demokratia erilliskorjauksessa perustuslain edellyttämällä tavalla? (ks raportin luku 3) Jos ei, niin miten esityksen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voitaisiin vahvistaa?

-

11. Toteutuuko palvelujen yhdenvertaisuus esitetystä mallista paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?

-

12. Mahdollistaako erilliskorjaus kielellisten oikeuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?

-

13. Millä toimenpiteillä ja missä palveluissa kielellisiä oikeuksia voitaisiin vahvistaa?

-

14. Millaisia vaikutuksia arvioitte erilliskorjauksella olevan osana hallituksen linjaamaa valtakunnallista kokonaiskorjausta?

-

15. Ehdotuksia itsehallinnollisten alueiden nimiksi?

-

16. Muut vapaamuotoiset huomiot loppuraportista

Helsingin yliopisto kannattaa pääpiirteittäin ehdotettua korjausta useammasta itsehallintoalueesta ja HUSista sekä HUSin lakisääteistä järjestämisvastuuta.

Sote-erilliskorjausraportissa on todettu (s. 29), että yliopistollisesta sairaalasta tulisi säätää nykyistä tarkemmin ja samalla vahvistaa tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyötä ja mahdollisuuksia. Helsingin yliopisto pitää olennaisen tärkeänä, että yliopiston edustuksesta yliopistollisen sairaalan hallinnossa myös jatkossa säädetään laissa. Nykyiset edustussäännökset sisältävä erikoissairaanhoidolaki on ilmeisesti tarkoitus kumota sote-uudistuksen yhteydessä, joten säännökset on sisällytettävä ajantasaisesti tulevaan lainsäädäntöön. Sote-erilliskorjauksen kanssa samaan aikaan valmistuneessa HUS-työryhmän loppuraportissa (STM:n raportteja ja muistioita 2019:67) on yksityiskohtaisesti tarkasteltu HUSin hallintomallivaihtoehtoja, mutta hahmotelluissa tulevaisuudessa

malleissa ei ole mainintaa yliopiston edustuksesta. Kansainvälisesti yliopistollisen sairaalan määritelmä sisältää tiiviin yliopiston ja sairaalan integraation, joka ilmenee yhteisenä opetuksena ja tutkimuksena sekä yhteisenä hallintona. Helsingin yliopiston edustus HUSin hallintoelimissä on erityisen tärkeä, koska HUSin asema tulee erillisratkaisun vuoksi olemaan erilainen kuin muiden yliopistollisten sairaaloiden.

Lainsäädännössä on myös huolehdittava, että HUSin tehtäviin tulee kuulumaan opetus ja tutkimus. Tavoitteena on, että HUS yliopistollinen sairaala huolehtii laaja-alaisesti, osin valtakunnallisesti lääketieteen perusopetuksesta ja erikoistumiskoulutuksesta sekä muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta. Mikäli yliopisto ei voi käyttää sairaalaa opetuksessa, koulutus vaarantuu merkittävästi. Korkeatasoinen tieteellinen tutkimustyö mahdollistaa kansainvälisen korkeatasoisen lääketieteen kehityksen ja uusien menetelmien ja hoitomuotojen seuraamisen ja käyttöönoton potilastyössä. Tämän velvoitteen täyttämisen kannalta yliopistolla ja HUSilla pitää edelleen olla jaetut tehtävät (sivuvirat, mm. professori-ylilääkäri), jotka ovat yliopistollisen sairaalan toiminnalle välttämätön elementti.

Sekä yliopiston edustuksesta että yliopistollisen sairaalan tutkimus- ja opetustehtävästä ja siihen liittyvistä jaetuista tehtävistä, taloudellisista vastuista ym. on säädettävä nimenomaan lain tasolla, sopimus pohjainen sääntely ei ole riittävää. Suomen Akatemian lippulaivaohjelman hanke iCAN, digitaalisen yksilöllistetyn syöpälääketieteen lippulaiva, on hyvä esimerkki HUSin ja Helsingin yliopiston yhteisestä tutkimushankkeesta, jossa tehdyn korkeatasoisen tutkimuksen vaikuttavuus voi olla valtava ja johon käytetään paljon yhteiskunnan resursseja. Tällaisen yhteistyön edellytykset on myös jatkossa turvattava lainsäädäntötoimin. Yliopistollisen sairaalan opetuksen ja tutkimuksen rahoitus jatkossa on erittäin tärkeä varmistaa.

Helsingin yliopisto kiinnittää huomiota siihen, ettei siltä ole pyydetty lausuntoa Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erillisselvityksen loppuraportista. Yliopisto pitää tällaista menettelyä yllättävänä. Vaikka raportti ei vielä edusta lainvalmistelun konkreettista vaihetta, siinä suositellun ratkaisun pohjalta on tarkoitus ryhtyä valmistelemaan lainsäädäntöä, ja raportti on laadittu nimenomaisesti lainvalmistelun tarpeisiin. Yliopistolain 3.2 §:n mukaan yliopistoille on varattava niitä koskevaa lainsäädäntöä valmisteltaessa tilaisuus antaa asiasta lausuntonsa. Nykyisen lainsäädännön mukaan Helsingin yliopisto on edustettuna HUSin hallinnossa sekä kuntayhtymän liittovaltuustossa että liittohallituksessa. Yliopisto on edustettuna myös monissa muissa HUSin elimissä kuten psykiatrisen sairaanhoidon lautakunnassa. On ilmeistä, että tuleva lainsäädäntö koskee myös Helsingin yliopistoa. Helsingin yliopisto pitää erittäin tärkeänä, että sote-erillisratkaisua ja siihen kiinteästi liittyvää HUSin asemaa valmisteltaessa yliopisto otetaan vahvasti mukaan valmistelutyöhön yhdenvertaisesti kuntien kanssa. Erillisratkaisu on osa laajempaa sote-uudistusta, jossa ratkaistaan yleisesti yliopistollisten sairaaloiden asema. Lainvalmistelu koskee paitsi Helsingin yliopistoa myös muita lääketieteellistä koulutusta antavia yliopistoja olennaisesti, koska sen tuloksesta riippuu mm. yliopistojen oikeus saada edelleen edustus yliopistollisten sairaaloiden hallinnossa sekä yliopiston ja yliopistollisen sairaalan yhteistyön edellytykset. Lainsäädäntöhankkeen kaikissa vaiheissa on oltava mukana myös yliopistojen edustus.

Karppinen Laura
Helsingin yliopisto - Lausunnon on hyväksynyt Helsingin yliopiston hallitus
kokouksessaan 26.2.2020.